

הלכות אבל פרק ד

א. מנהג ישראל במתים ובקבורה, כף הוא: מאמצין עיניו שלמת, ואם נפתח פיו, קושרין את לחייו; ופוקקין את נקביו, אחר שמדיחין אותו, וסכין אותו במיני בשמים, וגוזזין שערו. ומלבישין אותו תכריכין תפורין שלפשתן לבנים, ולא יהיו דמיהם יקרים; נהגו חכמים בצודר שווה זוז, שלא לביש את מי שאין לו. ומכסין פני המת, שלא לביש את העניים שפניהם משחרין ברעב.

ב. ואסור לקבר בתכריכין שלמשי ובבגדים המזהבין המרקמין, אפלו לנשיא שבישראל, שזו גסות רוח והשחתה, ומעשה גויים.

ג. וסובלין את המת על הכתף, עד בית הקברות. ונושאי המטה אסורין בנעילת הסנדל שמהם תפסק רצועה מסנדלו שלאחד מהן, ונמצא מתעכב מן המצוה. וחופרין בעפר מערות, ועושים כוך בצד המערה; וקוברין אותו בו ופניו למעלה, ומחזירין העפר והאבנים למעלה. ויש להן לקבר בארון שלעץ. והמלוין את המת אומרים לו לך בשלום, שנאמר "ואתה תבוא אל-אבותיך, בשלום" (בראשית טו, טו).

ד. ומצינין את הקברות, ובונים נפש על הקבר; והצדיקים, אין בונים להם נפש על קברותיהן דבריהם הם זכרונם. ולא יפנה אדם לבקר הקברות.

ה. הגוסס, הרי הוא כחי לכל דבר: אין קושרין לחייו, ואין פוקקין נקביו, ואין מניחין כלי מתכות וכלי מקר על טבורו שלא יתפח, ולא סכין אותו, ולא מדיחין אותו, ולא מטילין אותו על החול ולא על המלח עד שעה שימות; והנוגע בו, הרי זה שופך דמים. למה זה דומה: לנר שמטפטף כיון שיגע בו אדם, יכבה. וכל המאמץ עם יציאת נפש, הרי זה שופך דמים, אלא ישהה מעט, שמה נתעלה. וכן אין קורעין עליו, ולא חולצין כתף, ולא מספידין, ולא מכניסין עמו ארון ותכריכין בבית עד שימות.

ו. מי שמתו מטל לפניו, אוכל בבית אחר; אין לו בית אחר, עושה מחצה ואוכל; אין לו דבר לעשות מחצה, מחזיר פניו ואוכל. ובין כף ובין כף, אינו מסב ואוכל, ולא אוכל בשר, ואינו שותה יין, ואינו מברך, ואינו מזמן, ואין מברכין עליו, ואין מזמנין עליו, ופטור מקריית שמע, ומן התפלה, ומן התפלין, ומכל מצוות האמורות בתורה.

ז. בשבת מסב, ואוכל בשר, ושותה יין, ומזמן, ומברך, ומברכין עליו, ומזמנין עליו; וחיב בכל מצוות האמורות בתורה, חוץ מתשמיש המטה. נקבר המת הרי זה מתר לאכל בשר, ולשתות יין מעט כדי לשרות אכילה שבמעיו, אבל לא לרוות.

ח. אין משהין את המת, אלא מדחין מטתו מיד; וכל המדחה מטתו, הרי זה משבח. ועל אביו ועל אמו, הרי זה מגנה: היה ערב שבת, או ערב יום טוב, או שהיו גשמים מזלפין על המטה מתר, שלא אחר אלא לכבוד אביו ואמו. וכל המלין את מתו עובר בלא תעשה, אלא אם כן הלינו לכבודו ולהשלים צרכיו.

ט. האכל ביום הראשון בלבד אסור להניח תפלין, ולאכל

מִשְׁלוֹ, וְחֵיב לֵישֵׁב עַל מִטָּה כְּפוּיָה. וּבִשְׁאֵר יְמֵי הָאֵבֶל מִתֵּר לוֹ לֶאֱכֹל מִשְׁלוֹ, וְלֵישֵׁב עַל גְּבִי מִפֶּץ אוֹ קֶרֶקַע, וּמִנִּיחַ תְּפִלִּין.

י. וּמִנִּין שֶׁהוּא אֲסוּר בְּרֹאשׁוֹן לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁהֵרִי נֶאֱמַר לִיחְזֹקֶאל "פֶּאֶרֶךְ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ" (יחזקאל כד, יז), מְכַלֵּל שְׂכָל הָעַם אֲסוּרִין. וְנֶאֱמַר לוֹ "וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל" (שם) מְכַלֵּל שְׂכָל הָעַם אוֹכְלִין מִשְׁלָאֲחֵרִים בְּיוֹם רֹאשׁוֹן, וְאֲסוּרִין לֶאֱכֹל מִשְׁלַעֲצָמָן.